

134. 464
~~1938~~

Rosuline

ABD-raamat.

1895.

Traktitud J. Viima koolul.

~~1938~~ B. 464.

Доволено цензурою. — Юрьевъ, 28 октября 1895 г.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiiviraamatukogu

Kasuline ABC-raamat. 54025

a b d e g h
i j k l m n o
p r s s t u
w ä ö ö ü.

A B D E G H I
K L M N O P R
S T U W Ä Ö Ü.

1895.
Trükitud J. Liima kulul.

i e a o

a i o e i a o

e ei oa ae oi e

ia ai io oi ea

ao ae.

2.

u u m

a ei ui u uui m

ma au an ae auu

ou ea ema eu auu

ae ae.

l ä ö

öl öe il al äl, uni

ou ea, ouu äl, maa

al, oma öu, ema öla

ouu näe ani!

4.

b p ö ü

ä ö ö ü, müi mö, anna abi, löo
laul, onu abe, pai ep, öbe nup,
öbu löi, näe lai poe pom, mu pil,
piu pau!

5.

d t g f

ai, ait, aga lind on fa, kül on lai
laud, laug löng on pik, kui on ilus
aeg, ema loe fa!

6.

s j w

oi köis on pik, kus on ilus lil, näe
öe näp on must, kas söi wöid, ema
film on ilus, kuf on ilus lind, laps
wait las pois loeb, onu loe fa!

7.

j

laps tu=le loe, au, a=ju, ta=li on
wa=li, tu=li on pa=law, suits on fi=
be, tu=ba on ju=ba pi=me, an=na too
lei=ba ja wõid, e=ma tu=le ko=ju,
jüts kus müts, kus on lamp?

8.

h r

mai ma=ri, ai, a=hi, ro=hi, hea laps
säh leib, kus on wäht, pai i=sa tu=le
loe siin, näe ilus pilt, näi=ta kus on
must täht, kas rein on pik pois, jah!

9.

saan on ees, wiil on
maas, suur mees on
soos, siil on siin, kaan on wees, tuul
ja kuul, mees wiib siit köit.

10.

nöör on wööl, hää! on
hea, piim on röösk, öö
on wa-ga, jääsk on
wei-fe, hiir on waa-tis,
kas on köö-kis, rääk jää
wait, rööd sööb, ho-bu lööb, ju-ku
tu-le loe nüüd, näe ee-sel! kus?

11.

enn, wann, memm,
kamm, lill on all,
tall mää, kött kurr,
mall kus woff, tee
wirr ja wörr, foer örr, kann, kapp,
koff ja kaff, kas kus rott, an-na
kap-pa, töm-ma uks kin-ni, põmm!

12.

fiis, fiis, kas tu-le, näe
foer far-gab pull suus,
hüt-a ja püt-a te-da, a-nu
töi nüüd wett, ae-ga on wä-he, müi
kõis ä-ra, päi-fe tön-seb, kõi-gil pool
on sä-ra, poeg loe peast, o-le si-na
hea laps, laps kat-su sai peas!

13.

a b d e g h i j
 k l m n o p r s
 t u w ä ö ü.

kir-jud lil-led õits-wad ai-as, kã-gu
 ku-kub kuu-se ot-sas, weik-sed tal-led
 lõõ-wad kep-su, kes lãks möõ-da re-
 dest ah-ju pea-le? ku-hu si-na nüid
 lã-hed? hüp-pa ü-le ai-a õu-e, lap-
 sed ol-ge ta-sa kuff ma-gab!

14.

S i G e M a D o .

S i G e M a D o

El-lu king. An-na õe-le lei-ba.
 G=ma pe-seb põl-le. An-na jook-seb
 ai-as. Ol-ge head lap-sed. Jõu-lud
 on li-gi. D=nu tu-leb tã-na mei-le
 S=sa, tu-le ko-ju!

Aia. Ca. Cie. Ja.

15.

U u N n M m L l

Uu Nn Mm Ll

Uib=lit len=dab. U=ba öit=seb. Mütt
 sööb us=sa. Laps löi=kab kaa=li. Nö=
 ges för=we=tab näp=pu. Mi=na pu=
 hun pil=li, Pee=ni tant=fi! Nii jah!

Meie Jaan loe?

16.

P p T t K k S s

Pp Tt Kk Ss

Tu=le söit=ma, Kaa=rel! Pee=ter
 püi=ab par=ti. Kilk lau=lab. Sirts
 hüp=pab. Sun=rel här=jal suu=red
 far=wed. Tä=di toob öu=na. Ket=ra
 Kad=ri lõn=ga! Taat söi=da lin=na,
 too lap=sel sai=a!

Meie Kai.

S h R r W w

S h R r W w

Ma=has on mar=jad. Wa=res on must. Hiir on hall. Wõi on hea. Wõ=ta raa=mat, Kein. Wend, Ioe jut=tu. Jä=nes, waa=ta kus täht K sei=sab!

Hiir Kein. Wits.

Ä ä Ö ö Ü ü

Ä ä Ö ö Ü ü

Ä=ra lõ=hu lin=nu pe=sa. Si=ed õits=wad. S=de nõe=lub kin=nast. Öõ on pi=me. Üt=le Jü=ri, kust fi=na tu=led? Su=est. Sooh!

Ö. Ütle nõõ.

19.

D d B b G g

D d B b G g

Düt=na jö=gi joot=seb Nii=a lin=nast
 lä=bi. Baa=bel o=li i=lus linn.
 Gree=ka maa on wei=fe. Hiir hüp=
 pas. Kas kar=gas. Wa=na ka=ru
 löi trum=mi.

Karu löi trummi. Pöü!

20.

M B D G G S J K Q

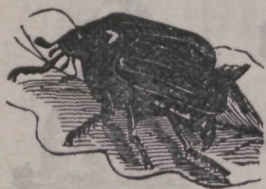
M N O P R S T U

W X Y Z ü.

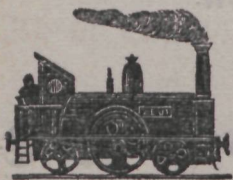
Kup=pand her=ned. Weif=
 sed pähk=led. Närt=sind
 Waht=rad. Mus=tad söst=
 rad. Tä=hed hiilg=wad.
 Kat=ta feed=ab put=ru. Ot=si pa=da!

21.

Si-ti-kad ro-ni-wad.
 Haf-ka-me, raa-ma-
 tust lu-ge-ma õp-pi-
 ma. Ni-ta-me tä-
 di-le mar-ju kor-ja-ta. Su-wel för-
 we-tab päi-ke-ne. Mat-si-ke haf-ka
 õ-me-ti haam-ri-ga ta-gu-ma. Sai-
 a-ke il-ma sar-we-ta. Lap-su-ke ä-ra
 wi-has-ta!

22.

Ma-si-na-ga sõi-de-
 tak-se ru-tus-te. Tal-
 wa-de-ga lõ-hu-tak-se.
 Lau-da-de-ga ko-lis-
 ta-di. Lap-su-ke-sed jook-sek-si-wad hea
 mee-le-ga män-ni-kus-se män-gi-ma.
 Wa-ne-ma-te õ-pe-tu-si kuu-la-ta-gu
 ja ar-mas-ta-ta-gu.

23.

Pil-ti-de-ga raa-ma-tu-ke-sest
 õ-pik-si-me a-la-ti rõõ-mu-ga.

Teed ju=ha=ta=ta=gu lah=kes=te. Ur-
mu=li=ku=ma=te i=jan=da=te=ga e=la-
tak=se sõb=ra=li=ku=malt. Lap=su=ke=si
õ=pe=ta=ta=gu Abd raa=ma=tu=ke=sest lu-
ge=ma.

24.

Urr, uur, will, wiil, kes,
kees, kull, kuul, sul, suul,
kann, kaan, tonn, toon,
jonn, joon, pott, pood, tall,
taal, fall, saal, ramm, raam, raff,
raag, liig, liif, keed, keet, sööd, sööt,
loog, look, sõid, sõit. Jaa=gu, ja=gu.
Nä=gi näf=ki.

25.

Ka=na, kan=na, sa=da,
sa=ta, raa=mi, ram=mi,
ta=li, tal=li. li=na, lin=na,
ka=si, kas=si, we=del, we=tel, wa=li,
wal=li. Süld, sült, jäla, jälk, lin=gi,
lin=ki, kur=di, kur=ti, kir=bu, kir=pu,
san=di, san=ti, sär=gi, sär=ki, wäl=gu,
wäl=ku. Mar=di pul=ga. Ta=han
Mar=ti ja pul=ka ot=si.

26.

Ka=ba, ka=pa, kap=pa; wa=ga,
 wa=ka, wak=ka; te=gi, te=ki,
 tek=ki; ka=bi, ka=pi, kap=pi;
 tu=gi, tu=ki, tuk=ki; ka=de, ka=te, kat=te;
 su=ga, su=ka, suk=ka; kã=ba, kã=pa,
 kãp=pa; lu=gu, lu=ku, luk=ku; An=na
 lap=se=le kan=ni.

27.

Kaas ja klaas, klit=ma, kruus,
 kraas, kriit, kramp, plek, pliiats,
 plaat, ploom, proow, praad,
 pruuf, trepp, truu, traat, trükk,
 prants, frin=gel krõks, prii, prill,
 kru=wi=ma, krook=su=ma. Prou=ad ja
 prei=lid lãk=sid tros=ka=ga kraa=wi.

28.

Sõit, sõit, sõit, sõit sõbrale,
 Üle oja onule,
 Lãbi laane langule,
 Tua taha tãdile.

„Maha kufsin, memmekene.“ —
 „Kuida ja kufsid, kullakene?“ —
 „Uperpalli, kuterpalli.“

29. Tall.

Meil on weike, must tall.
 Temal on pehme will seljas, see
 annab temale sooja. Temal on
 ka neli jalga, iga jala otsas kaks
 sõrga; sellepärast ei ole talle mitte sukki tar-
 wis. Ema imetab talle. Tall lööb karja-
 mal kepju. Tallest kasvab suur lammas,
 siis ta sööb rohtu ja heinu.

30. Karjase laul.

Mina hoian memme utte.
 Mina kaitzen taadi karja.
 Memm teeb mulle uue kuue,
 Taat teeb karratud kasuka.

Pääsulese laul.

Ostsin orja, ostsin orja.
 Ori läks metsa kündemaie;
 Uder läks katti ka kääks!

31. **Bill pifa ilu järel.**

Beike kitse talleke löi aasa peal kepsu, jooksis kingu otja ja orgu. Kitse ema mäagis haleda häälega, et ta mitte nii palju ei jookseks; kitsekene aga ei kuulanud seda. Ups! tahtis tema üle kiwi karata, komistas aga ja murdis jala. Kitsekese jalg walutas wäga ja ta pidi eluaeg lonkama.

32. **Kas küinestab.**

„Ära käperda kassi!“ ütles ema tihti Tiinakesele. Tiinake aga ei pannud seda suurt tähelegi, waid hoidis alati kassi süles. Kas näus waljuste; Tiina löi teda. Kas hakkas küindegale käe külgi ja hammustas käe üsna weriseks. Tiina käsi walutas ja jooksis palju werd. —

Ära pekja ega löö looma!

33. **Linnu pesa.**

Ann leidis metsast pöösa seest linnu pesa. Lind lendas pesa pealt

ära. Ann nägi pesas linnu poegi, kes kartlikult tema peale waatafiwad.

„Ann, hea laps!“ ütles lind. „Ära puutu minu weikestesse poegadesse, ära wahi oma suurde silmadega nende peale. Näed, kuidas nad sinu ees hirmul on. Ka mina kardan sind ja lendan ära. Käid sina aga minu pesa tihti waatamas, siis jätan ma oma pesa maha ja minu armsad pojad surewad ära.“ —

„Oh hea lind!“ ütles Ann. „Mina aga oma poegade juure. Mina lähen ära eemale ega hirmuta sind.“

Ja Ann läks ära eemale ja kuulas linnuse tänulaulu hea meelega. Talwel aga poetas ta weiksetele nähjastele lindudele teri lume peale, kes neid sealt tänades sõiwad.

34. Ööpif wangis.

Jüri oli ööpiku kinni püüdnud ja ütles temale: „Ära rabele ühtigi; minu juures on sinul palju parem kui metsas.“ — Ööpif aga ütles: „Mõttele, kui sind sinu ema juurest ära wiakse ja wangi pannakse, kas sina siis ei nuta ja koju

ei igatse?" — „Sinul on õigus, linnukene,“ ütles Jüri. „Ma lasen sind lahti.“

Nii pea kui ööpik lahti sai, lendas ta metsa. Seal ta laulis Jürile igal õhtul rõõmsaste.

Astu punu, astu punu!

Laiß, laiß! —

Tüdruk, tüdruk!

Too piits, too piits!

Mats, mats; mats, mats!

35. Hea wend.

Olew astus naabri õunapuu aiast mööda. Peremees wõttis parajaste õunu puu otsast. Ta andis ka weikesele Olewile paar õuna. Pois tahtis õunad kohe ära süia, aga temal tuliwad haiged wennad meele. Ta jooksis koju. Kodus küsis Olew ema käest, kas wennad tohiwad õunu süia. Ema ütles, et tohiwad. Olew andis kumbagile wennale ühe õuna, kes neid hea meelega sõiwad ja tänasiwad.

36. Õppijate rõõm.

„Teie olete täna hästi õp-
pinud,“ ütles isa lastele. „Nüüd
wõite ka wälja minna. Ärge
aga üksteisele haiged tehke!“
Lapsed hüppasiwad suure rõõ-
muga toast wälja. Wäljas wee-
retasiwad nad lume palli ja tegi-
wad lumest suure mehe, nagu see raamatus oli.
Silmad paniwad nad sõest. See tegi neile
suurt rõõmu. Õhtul ütles isa: „Kui teie
ikka hästi õpitate, siis luban teid iga päew
wälja jooksma.“ Lapsed aga õppisiwad iga
ford hästi ja rõõmjaste.

37. Ära osta maiuse asju.

Dnu kinkis Lindale ja Ellale
raha; enne oli neil ka mõni kopik.
Ella ostis komwekka; Linda aga
näitas oma raha isale ja küsis:
„Kas selle raha eest raamatud saaks?“ —
Isa ütles, et wõib saada. Isa sõitis linna.
Linda lastis teda oma raha eest piltidega
raamatu tuua. Küll luges Linda nüüd hea
meelega! Ellal polnud aga midagi. Ta

waatas norikus Linda selja taga. Raamatus
oli ka see laul:

Espruu sõida Riiga.
Taat Talna linna
Too lapsel saia.

38. Ära võta võera oma.

Pois nägi küla aias puu
otšas ilusaid õunu nagu see
siin pildi peal. Õõsel läks
ta salaja aeda, toppis taskud
õunu täis ja tahtis koju minna.

Üle aia ronides pragises aed ja langes maha,
pois aga jäi kuue hõlma pidi üles aia teiwa
külge rippuma, kust teda aia peremees hom-
mikul peastis. Pois sai warguse eest nu-
helda. Igaüks näitas näpuga tema peale;
ta ei julgenud oma filmigi üles tõsta. See
oli hirmus häbi. —

Ära warasta ialgi.

39. Õige leidja.

Peremees võttis peoga taskust marju ja
andis Jaanile. Pärast leidis Jaan marjade

seast ka hõbe raha. Teised poisid andsiwad Jaanile nõu, raha eest saia osta. Jaan aga ütles: „See ei ole mitte minu raha, waid peremees on seda marjade seas kogemata annud, sest tema tahtis minule ainult marju anda, aga mitte raha.“ —

Jaan wiis raha peremehele tagasi. Peremees kiitis tema õiglast meelt ja andis temale nii palju õunu kui taskusse mahtus. Jaanist sai pärast auus koolmeister.

40. Mära tülitse.

Madis oli uhke ja tore pois. Tema pekjis tihti teisi karjaseid. Kord wiskas ta Jüri maha ja tahtis teda ka lüüa. Sepa talu oinas nägi seda, taganes mõne sammuga tagasi ja jooksis siis täie hooga Madise poole. Põmm! käis Madis kuterpalli ja kisas walu pärast maas. Dinas läks aga ilma toreduseta karja sekka tagasi.

41. Haige Juhan.

Juhani jalg oli haige. Tohter keelas, et tema ei tohi mitte vihastada ega pahur olla, muidu jalg terweks ei saa. Juhan aga ei kuulnud tohtri sõna, waid kiinus pahandades hommikust õhtuni ja kord lõi ta koguni oma weikest õde.

Juhani jalg ei saanud enam terweks, waid jäi eluks ajaks haigeks, nii et ta karkude najal suure waluga waewalt liikuda sai. Siis oleks tema nälga surnud, kui tema weike õde, kes suureks kaswas, tema eest mitte poleks muretšenud, teda sööt nud ega jootnud. Oh kui hea meelega oleks Juhan nüüd tahtnud õe eest midagit teha ehk teda aiwitada, aga ta ei wõinud õele wähematki head teha.

42. Ma ei taha salata.

Isa kinkis Jürile uue nua. Jüri lõikas igat asja, mis aga ette juhtus. Aedas kooris ta noore dunapuu ära. Teisel hommikul nägi isa ära kooritud puud, sai wäga wihaseks ja ähwardas kurjategijat peksta. Jüri kuulis seda

aia tagalt ja mõtles: ma ei taha mitte sa-
lata. Tema astus isa ette ja ütles: „Mina
tegin seda. Ma ei teadnud, et see paha on:
isa, anna mulle andeks! Isa nägu läks
lahkemaiks ja ta ütles: „Et sina ise üles
tunistad, ei nuhtle ma sind mitte. Teine
kord aga ei tohi sa seda enam teha!“ Jüri
ei teinud ka seda ialgi enam ja temast sai
pärast tubli mees.

43. Mis sina ei pea tegema.

„Ära piina looma!“ — Ära
lõhu linu pesa! — Ära murra noort
puud ega koori teda! — Ära wahi
päikese ega tule sisse! — Ära näri hamas-
tega niiti, puud ega muud kõwa asja! —
Ära joo külma wett kui sinu keha palaw ehk
higistanud on! — Ära söö palawalt! —
Ära wihtle palawa leinu sees! — Ära tõmba
piipu ega joo õlut! need ei too mingit tulu.
— Warguse ja wiina eest hoiu ennast kui
kõige kangema waenlase eest! — Wale ega
ropud sõnad ärgu tulgu ialgi sinu suust
välja! —

44. Linnud.

Meie aias õunapuu otsas oli linnu pesa. Esite olivad munad pesas, siis aga haudusivad wanad linnud pojad wälja. Poegi söötsiwad nemad usside ja putukatega. Kui pojad juba suureks kaswasiwad, lendasiwad ka nemad pesast wälja, hüppasiwad mööda puu otsi ja püüdisiwad ise omale usja söögiks.

Talwel, kui tuul akende taga ulus ja külm õues paukus, lendasiwad ka linnud akende taha. Weike Leeni palus emalt paar peotäit teri, poetas tüki leiba sekka ja wiis wälja lindudele. Linnud wõtsiwad toitu rõõmsa siutsumisega wastu. Tuli juwi, sädistasiwad nad Leenile toidu eest tänulaulu ja puhastasiwad õunapuud ussidest puhtaks, et nad siis Leenile õunu kaswataksiwad.

Mart oli paha pois. Omas üleantuses lõhtus ta metsast ja õunapuu aiast kõik linnu pesad ära. Linnud lendasiwad kaebades sealt paigast ära. Ussid kosusiwad nüüd aias üsna filmanähtawalt; päew päewalt sõiwad nad ikka rohkem ja rohkem õunapuid lehtedest pal-

jaks ja puud kuiwasiwad ära. Müid ei laulnud enam ükski lind, ehk küll surwe oli, ei ükski puu kannud õunu, waid nad seisiwad raagus, kus mõnikord warblased otsas firtsusiwad.

45. Siil.

Laps: Isa ütle, mis loom see on? Tema on ümargune kui lõnga tera ja ümbert ringi okkaid täis. Waata, müid ajab ta ennast pitkaks ja jalad tulewad alt wälja, nina ka: just kui sea nina! Müid läheb ta mööda maad edasi.

Isa: Armas laps, see on siil!

Laps: Aga miks temal okkad on?

Isa: Jumal on temale okkatest kasuka annud, et kurjad loomad temale wigat ei saa teha.

Laps: Isa waata, mis tema sealt künka seest müid tustib?

Isa: Tema otsib sealt tõuka ja ussa ja sööb nad ära.

Laps: Aga mis siisalik sööb?

Isa: Ka siisalik sööb ussa. Siil ja siisalik on mõlemad kasulikud loomad, sest et nad

kahjulikud putukad ja ussid ära sööwad; sel-
lepärast peame meie neid mõlemaid hoidma.

46. Jüri ja mütt.

Mütt tuli oma mulla hunikust wälja.
Beike Jüri nägi teda ja tahtis teda lüüa.

Mütt ütles: Ära löö, hea laps! Ega
ma sinule midagit paha pole teinud.

Jüri: Kust sina siis nüüd tuled?

Mütt: Tulen maa alt.

Jüri: Koh, tule siis minuga mängima!

Mütt: Minul ei ole aega mängida.

Bean maa alla jälle tagasi minema.

Jüri: Mis sina seal maa all siis teed?

Mütt: Otsin seal omale toidust.

Jüri: Mina wõin sinule ka omast jaost
natukene leiba anda. Ema annab mulle jälle.

Mütt: Leiba mina ei söö.

Jüri: Ah jah! Minu isa ütles, et sina
kapsad ja wilja alt ülesse ajad ja kõik taimed
juured alt ära sööd.

Mütt: Ei juuri mina ka ei söö. Tule,
waata minu hambaid: näed, nendega ma
juuri süüa ei saa! — Seda üteldes ajas mütt
suu lahti ja näitas Jürile oma hambaid.

Jüri: Oh oleks meie koolmeister siin, küll tema mõistaks sinu hambaid waadata! Aga mis sina siis sööd?

Mütt: Mina süön ussa!

Jüri: Toh oh! — Sina sööd ussa! — Need on ju inetud ussid!

Mütt: Ja. — Taewa Taat on nad minule toiduks annud. Juuri mina ei taha, need on vihad.

Jüri: Miks sina aga kapsad ja wilja üles ajad?

Mütt: Ussid on nende juurde all ja näriwad juuri. Mina aga ei saa ussa muidu kätte, kui pean sinna augu tegema ja kapsa üles ajama; siis aga nopin ma ka kõik ussid juurde ümbert ära. Kui mina ussa mullast mitte ära ei sööks, siis kuiwaks teie kapsad kõik ära.

Jüri: Siis oled sina hea laps. Ma tahan sulle pai teha ja lakku lüüa, nagu isa käseb.

Mütt: Ära puutu mind! Mina silumist ei jalli ja hammustan kohe. Ole aga edes pidi hea laps ja ära löö mind. Minul on aeg kasin ja kõht tühi, pean kohe minema. Äa sina mine ja võta oma raamat kätte;

enne ütle aga oma isale: mütt läks ussa sööma; ärgu ta teda omas kopsa aias maha löögu.

Sumalaga jätmiseks kumardas mütt wiisakalt ja puges oma pimedasse auku tagasi. Koolmeister aga ütles talwel koolis: Mütti ei pea tapma, sest mütt sööb ussa ja on kasulik.

47. Sumal.

Sumal on wägew, ta walitseb kõikide üle. Kõik, mida meie film näeb, on Sumal loonud. Ta elab taewas, kus palju tähta, elab metsas, kus linnukesed teda oma lauluga kiitwad, elab meie seas ja näeb kõik, mis meie teeme. Ta teab ka meie mõtted. Sumal nuhtleb kurjategijaid, armastab aga häid ja on nende vastu helde. Sumalat palutakse kirikus ja igal pool. —

Ära tee kurja: Sumal nuhtleb sind. Tee head, siis Sumal armastab sind.

48. Büha laps Jesus.

Dösel hoidsiwad wagad karjased wäljal oma karja. Äkitselt ilmus Issanda ingel ja hiilgus paistis. Karjased ehmatafiwad wäga. Ingel aga ütles: „Ärge kartke, ma kuulutan teile suurt rõõmu: teile

on täna Jeesus sündinud. Laps on mähtme sisse mähitud ja leiate teda sõimes magawat." Ka ilmus juur inglite wägi, need kiitsiwad Jumalat: „Mu olgu Jumalale kõrges, maa peal rahu ja inimestest hea meel.“

Karjased ruttasiwad waatama ja leidsiwad ka lapsukesse sõimes magamas. Nad kiitsiwad Jumalat.

Jeesus kaswas wagaduses, oli sõnakuulelik ja armastas inimesi.

Jeesus on Jumala Poeg ja elab nüüd oma Isa juures taewas. Ta armastab ka lapsi ja hüiab: Laske lapsukesed minu juure tulla, et nad sõnakuulelikud, head ja wagad oleksiwad.

49. Jõulu laps.

Oli Jõulu laupäewa õhtu. Wäljas paukus käre külm ja näpistas weikest Kaarlit warwaste, sõrmede ja nina otsast, kui see õue läks. Wäljas läks juba pimedaks ja tähed taewas tegiwad omad weikesed filmad üksteise järel lahti, et alla maa peale waadata.

Wäljas koputas keegi ukse peale. Kaarel tegi ukse lahti. Weike poisike astus sisse ja palus õõmaja. Kaarel jooksis isa juure ja palus, et see lubaks last õõmajale wõtta. Isa lubas lahkest. Poisikene pandi ahju lähedale istuma. Kaarel palus ka emalt, kas ta omast leiwast ka tohiks wõerale anda, ema lubas. Kaarel murdis leiva tükkese

pooleks ja andis poole võerale. Ta oleks hea meelega veel rohkem annud, aga ta wanemad olivad waesed ja ei olnud neil omal muud kui kõwa leiba. Kui laps enam süia ei tahtnud, siis loeti ka palwet. „Sina oled küll wäsiind,“ ütles Kaarel nüüd lapsele. „Tule, heida minu woodikesesse. Mina tahan täna öösel ise süin pingi peal magada.“

„Tasugu sinule seda head minu Isa taewas!“ ütles võeras laps; heitis siis Kaarli asemele ja uinus. Kaarel aga heitis ahju ette pingi peale — ja majas oli kõik waguji.

Kaarel ärkas. Väljas akna taga oli mängu helinat kuulda; seal lauldi nii ime ilusaste:

Helde Jesuke,	Kuule, kõlawad
Jõulu lapsuke:	Randle helinad!
Sulle mängime	Dase tulla meid
Kõõmsast laulame.	Sinu juure nüid.

Silmapiilk oli Kaarel jalul ja aknast waatamas, kes seal nii laulawad. Koit oli punase loori hommiku taewast üle tõmbanud. Üks ees aga seisiwad palju lapsi, kõigil hõbe riided seljas ja kuld kandle käes. Imestades ja suurde filmadega waatas Kaarel seda. Üks käsi puudutas tema õla. Kui ta ümber pööras, nägi ta oma külalast enese ees; nüüd aga oli sellel kulla karwa kuub seljas ja tema pea ümber säras kui koit. Ta ütles lahkestes: „Mina olen jõulu laps ja toon kõigi hea lastele õnne ja

rõõmu. Et teie mind öösel vastu võtnud, tahan ma teile oma õnnistust jätta." Tema võttis kuuse küljest oksa, pistis ukse ette maha ja ütles: "See peab teile rõõmu tooma!" Ta peagi kadus ta wifelese laste hulgaga, kes inglid oliwad. Kuuse oks aga kasvas jõulupuuks ja toob igal jõulu õhtul hea lastele õunu ja kõitsugu ilusaid asju.

Hommiķu palwe.

Armas taewa Iſa!
Mina tänan ſind, et ſina
minu iſa, ema ja kõiki
oled heldeſte hoidnud, ja
oled mind, oma laſukeſt,
hommiķul rõõmsalt ärkada
laſknud. Laſe mind ka
täna häſti õppida ja ſõnakuulelik laſ olla! Amen.

Õhtu palwe.

Helde Jumal! Võta mind oma warju alla
nagu weikeſt linnukeſt metsas, ja ſaada omad head

inglid mind võõrel valwama, et mina rahulikult wõin magada. Soia ka minu isa, ema ja kõiki, kes sulle armjad! Amen.

Palwe enne söömist.

Helde taewane Issand! Önnista seda toitu, mis ja mulle omaft armust annud! Amen.

Palwe peale söömist.

Armuline taewa Issa! Ma tänan sind kõige selle eest, mis ja mulle oma helde käega annud! Amen.

Jesuse palwe.

Meie Issa, kes ja oled taewas! Pühitsetud saagu sinu nimi. Tulgu meile sinu riik. Sinu tahtmine sündigu, kui taewas, nõnda ka maa peal. Meie igapäewast leiba anna meile tänapäew, ja anna meile andeks meie wõlad, kui meie andeks anname oma wõlglastele. Ära saada meid mitte kiusatuse sisse, waid peasta meid ära kurjast. Eest sinu päralt on riik, wägi ja au igaweste. Amen.

Wõerad tähed.

C c (tse) üeldakse kui pehme k: Carl! aga e, i, ä, ö ees kui tš: Celsius.

Ch ch Ch ch (tse=ha) üeldakse hh: Zacharias; aga sõna alguses kui k: Kristus.

F f F f (ehw) üeldakse ww: Friedrich.

V v V v (fau) üeldakse w: Victor; aga Saksa keeles kui f: von.

Sch sch Sch sch (es=tse=ha) wuſisew heli, mida ainult ette ütlemise järel wõib õppida; nii ka sh.

Qu qu Qu qu (ku) üeldakse kw: Quartet.

X x X x (iks) üeldakse ks: Alexander.

Y y Y y (üpsilon) üeldakse i ehk j: York; Soome keeles aga kui ü: hywa.

Z z Z z (tset) üeldakse ts: Lazarus.

Ladina tähed.

A a B b C c Ch ch D d E e F f G g H h

U u V v C c Ch ch D d E e F f G g H h

I i J j K k L l M m N n O o P p Q q

S s T t U u V v W w X x Y y

R r S s T t U u V v W w X x Y y

R r S s T t U u V v W w X x Y y

Z z Ä ä Ö ö Ü ü.

z z ä ä ö ö ü ü.

Arwu tähed ehk numbrid.

* * * * *

* * * * *

1 1 2 2 3 3 4 4 5 5 6 6 7 7

üks kaks kolm neli viis kuus seitse

* * * * * * * * * * * * * * * * *
 * * * * * * * * * * * * * * * * *

8 8

kahetša

9 9

ühetša

10 10

kümme.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Latina numbrid.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX				
13	14	15	16	17	18	19	20				
XXI	XXX	XL	L	LX	LXX	LXXX	XC	C			
21	30	40	50	60	70	80	90	100			
CC	CCC	CD	D	DC	DCC	DCCC	CM	M			
200	300	400	500	600	700	800	900	1000			

Kirjutuse tähed.

Aa Bb Dd Ee Gg

Hh Ii Jj Kk Ll Mm

Nn Oo Pp Rr Ss

Tt Uu Ww Ää

Õõ Öö Üü

Kirja märgid.

• punkt. — ; koolon. — ; semikoolon. —
 , komma. — ! õhkamise märk. — ? küsimise märk.

— „“ jutu märgid. — = ühenduse märk. — O □
 klammrid. — ' kustususe märk. — ' peenenduse
 märk. — — mötlemise märk. — ∴: forduse märk.
 — * ✕ tähenduse märgid. — § paragrahv ehk
 jao märk. —

Wene trüki tähed.

А а	Б б	В в	Г г	Д д	Е е	Ж ж
ʒ a	b	w	g	d	e	ʃhe
З з	И и	Й й	К к	Л л	М м	Н н
ʒe	i	i	t	l	m	n
О о	П п	Р р	С с	Т т	У у	Ф ф
o	p	r	s	t	u	f
Х х	Ц ц	Ч ч	Ш ш	Щ щ	Ъ ъ	
h	tʃe	ʃtʃe	ʃha	ʃhtʃha	(jár)	
Ы ы	Ь ь	Ѣ ѣ	Э э	Ю ю	Я я	Ѳ ѳ V v.
õi	(jeer')	jätʃ	e	ju	ja	(fita) (i)

Jumala kümme käsku.

Esimene käsik.

Minna olen Issand, sinu Jumal. Sul ei pea
 mitte teisi Jumalaid olema minu kõrwas.

Mis see on?

Meie peame Jumalat üle kõige asjade kartma, armastama ja tema peale lootma.

Teine käst.

Sina ei pea mitte Jumala oma Issanda nime ilma asjata suhu võtma; sest Issand ei jäta seda nuhtlemata, kes tema nime kurjaste pruugib.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie tema nime juures mitte ei nea, ei wannu, ei lausu, ei waleta ega peta; waid et meie seda kõige häda sees appi hüüame, palume, kiidame ja täname.

Kolmas käst.

Sina pead pühapäewa pühitsema.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie jutlust ja Jumala sõna ei põlga; waid et meie seda pühaks peame, heal meelel kuuleme ja õpime.

Neljäs käst.

Sina pead oma isa ja oma ema auustama, et sinu käsi hästi käib ja sina kaua elad maa peal.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma wanemaid ja isandaid ei põlga ega wi-

hasta; waid et meie neid auustame, teenime, nende sõna kuuleme ja neid armsaks ja kalliks peame.

Viies lask.

Sina ei pea mitte tapma.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese ihule ühtegi kahju ega kurja ei tee; waid et meie teda aitame ja temale head teeme kõige ihu häda sees.

Kuues lask.

Sina ei pea mitte abielu ära rikkuma.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie kasinaste ja puhtaste elame kõnede ja tegude sees; ja et igatiis peab oma abikaasat armastama ja auustama.

Seitsmes lask.

Sina ei pea mitte warastama.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese raha ehl wara ei wõta, ega kawala lauba, ega petise tööga eneste poole ei kisu; waid et meie tema wara ja peatoidust aitame kaswata ja hoida.

Rahetas täst.

Sina ei pea mitte ülekohtut tunistama oma ligimese vastu.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese peale mitte kavalaste ei waleta, teda mitte ei peta, keelt ei pekja ega kurje kõnesid tema peale ei tõsta; waid et meie tema eest kostame, kõik head temast kõneleme ja kõik asjad heaks kääname.

Ühetas täst.

Sina ei pea mitte himustama oma ligimese koda.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese pärandust ehk koda kawalusega ei püia ega õiguse nimel eneste poole ei liisu; waid et meie teda aitame, et tema seda enesele wõiks pidada.

Rümmes täst.

Sina ei pea mitte himustama oma ligimese naist, sulast, ümardajat, weisid ega muud, mis tema päralt on.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese naist, peret ega weisid ära ei awatele ega wägise ei wõta; waid et meie neid manitseme, et nemad paigale jääwad ja teewad, mis nenede kohus on.

üfs-ford-üfs.

1 ford 1 on 1	1 ford 2 on 2	1 ford 3 on 3
2 × 1 = 2	2 × 2 = 4	2 × 3 = 6
3 × 1 = 3	3 × 2 = 6	3 × 3 = 9
4 × 1 = 4	4 × 2 = 8	4 × 3 = 12
5 × 1 = 5	5 × 2 = 10	5 × 3 = 15
6 × 1 = 6	6 × 2 = 12	6 × 3 = 18
7 × 1 = 7	7 × 2 = 14	7 × 3 = 21
8 × 1 = 8	8 × 2 = 16	8 × 3 = 24
9 × 1 = 9	9 × 2 = 18	9 × 3 = 27
10 × 1 = 10	10 × 2 = 20	10 × 3 = 30

1 ford 4 on 4	1 ford 5 on 5	1 ford 6 on 6
2 × 4 = 8	2 × 5 = 10	2 × 6 = 12
3 × 4 = 12	3 × 5 = 15	3 × 6 = 18
4 × 4 = 16	4 × 5 = 20	4 × 6 = 24
5 × 4 = 20	5 × 5 = 25	5 × 6 = 30
6 × 4 = 24	6 × 5 = 30	6 × 6 = 36
7 × 4 = 28	7 × 5 = 35	7 × 6 = 42
8 × 4 = 32	8 × 5 = 40	8 × 6 = 48
9 × 4 = 36	9 × 5 = 45	9 × 6 = 54
10 × 4 = 40	10 × 5 = 50	10 × 6 = 60

1 ford 7 on 7	1 ford 8 on 8	1 ford 9 on 9
2 × 7 = 14	2 × 8 = 16	2 × 9 = 18
3 × 7 = 21	3 × 8 = 24	3 × 9 = 27
4 × 7 = 28	4 × 8 = 32	4 × 9 = 36
5 × 7 = 35	5 × 8 = 40	5 × 9 = 45
6 × 7 = 42	6 × 8 = 48	6 × 9 = 54
7 × 7 = 49	7 × 8 = 56	7 × 9 = 63
8 × 7 = 56	8 × 8 = 64	8 × 9 = 72
9 × 7 = 63	9 × 8 = 72	9 × 9 = 81
10 × 7 = 70	10 × 8 = 80	10 × 9 = 90

10 ford 10 on 100, 10 ford 100 on 1000.

Järgmised raamatud on soovitavad:

Deike palwe-raamat,

kus sees on hommitu, õhtu, pühade ja söögi palwed
ja laulud. J. Liiva tulul. Hind 5 kop.

Koidu täht.

Palweraamat, kus sees on hommitu, õhtu, tähtja-
mate pühade ja tarwilised pidude palwed ja laulud.
J. Liiva tulul. Hind 20 kop.

Ristiinimese Ohwri altar.

Talurahwa palweraamat, kus sees on kõiksugused tar-
wilikud palwed. J. Liiva tulul. Hind 20 kop.

Joogid ja katskuse seltsid.

J. Liiva tulul. Hind 6 kop.

Hind 10 kop.